

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
BAŞBAKANLIK

Sayı: B.02.1.HM.0.DEİ.02.00/500/24652

Ankara, 26 Nisan 2005

Sn. Rodrigo de Rato
Başkan
Uluslararası Para Fonu
Washington, DC, 20431
A.B.D.

Sayın de Rato:

1. Bu mektup, hükümetimizin iktidardaki ikinci yılının tamamlanmasından sonra kaleme alınmıştır. Göreve gelişimizden günümüze kadar geçen kısa süre içerisinde hükümetimiz gösterdiği kararlı yaklaşımla Türkiye'nin ekonomik performansını baştan aşağı değiştirmiştir. Üretimde ciddi artışlar görülürken, enflasyon bir nesilden fazla bir zaman içindeki en iyi performansı göstererek tek haneli rakamlara düşmüştür. Ekonomi politikalarının oluşturulması ve kamu maliyesi yönetiminde sağlanan ilerleme ile halkımızın ve yatırımcıların güveni yeniden tesis edilmiştir. Bu güven faiz oranlarının uzun yıllardır görülmeyen en düşük seviyelere gerilemesini sağlamıştır.

2. Her ne kadar geçtiğimiz iki yılda önemli başarılarla imza atılmış olsa da, önümüzdeki üç yıl içinde bu başarıların daha da ileri götürülerek, güçlü ve istikrarlı büyüme, düşük enflasyon ve yeni istihdam sağlanması için temel oluşturulması hedeflenmektedir. Kapsamlı ekonomik reform programımız bu amaçla oluşturulmuştur. Bu politikalar, bir sonraki ve en önemli girişimimiz olan, ekonomimizin Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin ekonomilerine yakınsamasını sağlamayı hedeflemektedir.

- İlk olarak, sıkı kamu maliyesi politikası ve borç stokunun azaltılması ekonomik stratejimizin temel taşı olmaya devam edecektir. Kamu net borç stoğunun GSMH'ya oranını program sonuna kadar yaklaşık 10 puan kadar düşürme hedefi doğrultusunda GSMH'nın %6,5'i oranında faiz dışı fazlaya ulaşılmasının hedeflenmesine devam edilecektir. Bu politikaların, program süresi sonunda, bütçenin dengeye yakın bir duruma gelmesine yardımcı olması beklenmektedir. Sıkı maliye politikası uygulamasına devam edilmesi, cari açığı kontrol altında tutacak ve yatırım ile büyüme için ihtiyaç duyulan kaynakları ortaya çıkaracaktır. Daha da önemlisi, sıkı maliye politikası uygulaması, faiz oranlarının düşmeye devam etmesini temin etmeye yardımcı olacaktır.
- İkinci olarak, makroekonomik istikrarın başarıyla tesis edilmiş olması nedeniyle, kamu maliyesindeki uyumu sürdürülebilir ve daha kolay uygulanabilir hale getirmek için, bundan sonra kamu harcamalarının kalitesini ve vergi sistemini iyileştirmeye odaklanılabilecektir. Bu amaç doğrultusunda, kaynaklarımızı büyümeyi destekleyecek kamu yatırımlarına yönlendirmek için geniş çaplı bir yapısal reform gündemi

uygulamaya konacaktır. Ayrıca, gelir performansında sürdürülebilir iyileşme sağlamak için vergi tabanını genişletecek ve kayıtdışı ekonominin büyüklüğünü azaltacak reformlar başlatılacaktır.

- Üçüncü olarak, hükümetimiz ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) enflasyonla mücadelede gösterilen başarıyı korumaya ve program süresince de enflasyonu düşük tek haneli rakamlara indirmeye karardır. Bu hedefe ulaşmak için, mali disiplinin ve AB standartları doğrultusunda Merkez Bankasının bağımsızlığının korunmasına ve Ocak 2006 itibariyle resmi enflasyon hedeflemesi sistemine geçilmesine ilişkin kararlılığımız devam etmektedir.
- Dördüncü olarak, finansal sektörün istikrarını korumak amacıyla, düzenleme ve denetleme çerçevesini daha da geliştirecek yeni bir bankacılık kanunu yürürlüğe konulacak, kamu bankaları yeniden yapılandırılacak ve varlık satışları hızlandırılacaktır.
- Beşinci olarak, yatırım ortamının iyileştirilmesi, Türkiye'nin orta vadeli büyüme beklentilerinin daha üst seviyelere taşınması ve işsizliğin azaltılması için kapsamlı bir reform gündemi uygulamaya konulacaktır.
- Son olarak, ekonominin dış şoklara karşı dayanıklılığını artırma ve Uluslararası Para Fonu'ndan (IMF) kaynak kullanımını sona erdirmeye stratejimizin bir parçası olan uluslararası rezerv pozisyonumuzun kuvvetlendirilmesine devam edilecektir.

3. Ekte yer alan Ekonomik ve Finansal Politikalara İlişkin Belge (EFPB) bu hedeflere ulaşmak için uygulanacak reformların detaylarını içermektedir. Bu reform programını desteklemek için Fon ile 3 yıllık yeni bir Stand-by düzenlemesi talep edilmektedir (Mayıs 2005-Mayıs 2008). Ödemeler dengesi ve finansman çerçevemizi ve aşağıda açıklanan güçlendirilmiş politikalarımızı temel alarak, 12 eşit dilimle kullanılmak üzere, 6,662.04 milyon SDR tutarında Fon kaynağına erişim talep olunmaktadır (Ek A).

4. Önümüzdeki dönemde borç servisimizi daha düzgün bir dağılıma kavuşturmak için 2006 yılına tekabül eden ödemelerimizin erken ödeme planından normal ödeme planına alınması da talep olunmaktadır. Ayrıca, makroekonomik koşulların, halihazırda öngörülenden çok daha uygun bir seyir izlemesi durumunda, daha fazla kaynak kullanımına gidilmeyerek erişim hakkımızın ihtiyati bazda saklı tutulması öngörülmektedir.

5. Program; düzenli gözden geçirmeler, ön koşullar, sayısal performans kriterleri ve gösterge niteliğindeki hedefler ve yapısal performans kriterleri ile yapısal kriterler vasıtasıyla izlenecektir. Düzenleme kapsamındaki çekişlerin akışı ve gözden geçirme takvimi Ek A'da gösterilmektedir. Sayısal performans kriterleri ve gösterge niteliğindeki hedefler Ek B'de ve yapısal koşullar ile düzenlemenin onaylanması için yerine getirilmesi gereken ön koşullar ise Ek C'de yer almaktadır.

6. Ekteki belgede açıklanan programımız kapsamında kaydedilen gelişmelerin raporlanmasına ilişkin şeffaflık artırılacaktır. Bu program ve gözden geçirmeleri ile ilgili uzman raporlarının yanısıra, programa ilişkin belli başlı veriler, bu belgede ve ilgili Niyet Mektuplarında yapılacak güncellemeler yayımlanacaktır. Ekteki belgede açıklanan programın izlenmesine yönelik doğru ve zamanında veri sağlanacaktır.

7. Ekte yer alan Ekonomik ve Finansal Politikalara İlişkin Belge’de ortaya konulan politikalar programımızın hedeflerine ulaşmak için yeterli olmakla birlikte, ihtiyaç duyulması halinde hedeflerimize ulaşmak için gerek duyulabilecek diğer tedbirler de alınacaktır. Bu tedbirlerin uygulanması konusunda ve EFPB’de yer alan politikalarda yapılabilecek değişikliklerden önce, Fon’un istişare politikaları ile uyumlu olarak Fon’la görüş alış verişinde bulunulacaktır.

İyi Dileklerimizle,

Ali Babacan
Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı

Süreyya Serdengeçti
TCMB Başkanı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİNİN EKONOMİK VE MALİ POLİTİKALARINA İLİŞKİN BELGE

26 Nisan 2005

1. **Hükümetimizin, göreve başladığı 2002 yılının Kasım ayından bu yana izlemiş olduğu reform programı ekonomik performansta kalıcı bir iyileşme sağlamıştır.** Dış şoklara rağmen, finansal piyasalardaki güven artmıştır. Faiz oranları ciddi derecede gerilemiş ve Türk Lirası güçlü bir seyir izlemiştir. Reel kesimin performansı tahminlerimizi aşarken; enflasyon, basiretli para ve maliye politikalarının katkısıyla, keskin bir düşüşle tek haneli seviyelere inmiştir. 2000-01'deki bankacılık krizi sonrasında ciddi şekilde artan net kamu borç stoku, istikrarlı bir düşüş eğilimi göstererek; 2004 yılı sonu itibariyle, yaklaşık 30 puanlık bir azalmayla, GSMH'nin %63.5'ine gerilemiş ve borcun sürdürülebilirliğine ilişkin endişelerin giderilmesine katkı sağlamıştır.

2. **Önümüzdeki üç yıllık dönemde, elde edilen ekonomik başarının pekiştirilmesi ve ekonomimizin Avrupa Birliği ekonomilerine yakınsama sürecinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.** Bu hedeflere ulaşabilmek için: (i) kamu borcunda, orta vadeli borç azaltma stratejisi çerçevesinde faiz dışı fazla vermeye devam ederek, daha fazla düşüş temin edilecek; (ii) açık enflasyon hedeflemesine geçilerek ve Merkez Bankası'nın bağımsızlığı korunarak, enflasyonun düşük tek haneli seviyelere gerilemesi sağlanacak; (iii) finansal sistemin istikrarı korunurken, sistem daha güçlü bir yapıya kavuşturulacak; (iv) sosyal güvenlik sistemini sağlam temeller üzerine oturtacak, kayıtdışı ekonominin hacmini küçültecek, işsizliği azaltacak ve yatırım ortamını iyileştirecek yapısal reformlar yürürlüğe konulacak ve (v) IMF'den kaynak kullanımı sona erdirmeye hazırlanmak amacıyla uluslararası rezerv konumumuz güçlendirilecektir (Ek A ve C). Bu belge, reform programını ayrıntılarıyla ortaya koymaktadır.

A. Makroekonomik Çerçeve

3. **Makroekonomik programımız, Türkiye'yi sürdürülebilir bir cari işlemler dengesi ve düşük enflasyon ortamında sağlam bir şekilde güçlü büyüme çizgisine kavuşturmayı hedeflemektedir.** Krizin ardından ekonomi kuvvetle toparlanmış ve 2004 yılındaki büyüme, tahminlerin çok ötesinde gerçekleşmiştir. Yeni ekonomik reform programımız büyümenin bir miktar yavaşlayarak %5 seviyesinde gerçekleşeceğini varsaymaktadır. Sıkı kamu maliyesi politikasıyla ekonomik büyümenin, yatırım ve ihracat artışı kaynaklı olması beklenmektedir. Bu sayede, 2005 yılında cari işlemler açığının GSMH'nin %4,5'i seviyelerine gerilemesi ve programın kalan döneminde de, GSMH'nin %3'ü seviyelerinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Ekonomideki bu soğuma, ayrıca, enflasyonla mücadeledeki başarılı politikamızın sürdürülmesine ve enflasyonun aşamalı olarak AB ülkelerindeki seviyelere indirilmesine yardım edecektir. Hedef, 2005 yılında %8'lik enflasyonu yakalamak ve program sonu itibariyle, %5'in altındaki seviyelere inebilmektir.

B. Para Politikası

4. **Program süresince para politikasının ana hedefi, enflasyonun AB ülkelerindeki seviyelere indirilmesi olacaktır.** Sadece üç yıl içerisinde enflasyon %70'lerden, program hedeflerimizin çok daha altında olacak şekilde, %10'un altındaki seviyelere düşmüştür. Enflasyonu daha da düşürebilmek için, şu ana kadarki başarıda büyük rolü bulunan iki ana uygulamaya –basiretli maliye politikalarına ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın

bağımsızlığının korunmasına- devam edilecektir. Enflasyonla mücadelede yakın zamanda kaydedilen başarı, güçlü Türk Lirası ve enflasyon beklentilerindeki gerileme dikkate alındığında; enflasyonun bu yıl için %8 olarak belirlenen hedefe rahatça ulaşacağı görülmektedir. Bu gelişmeler yeni program döneminde, enflasyonun daha da düşürülmesi için uygun zemini hazırlamış olacaktır. Açık enflasyon hedeflemesine geçiş sürecinin ilk aşamalarında, mevcut para tabanı çerçevesi ile birlikte, net iç varlıklara ilişkin gösterge niteliğindeki hedefler korunacaktır (Ek D). Bu hedeflerin yakın olarak izlenmesine devam edilecek ve para tabanı talebinde bir değişiklik olduğuna ilişkin kuvvetli belirtilerin ortaya çıkması halinde, hedeflerde yeni düzenlemeler yapılması önerilecektir. Enflasyonla mücadeledeki başarının ve Türk Lirası'na karşı artan güvenin göstergesi olarak, Ocak ayında Yeni Türk Lirası tedavüle girmiştir (TL'den altı sıfır atılmıştır). Yeni Türk Lirası'na geçiş son derece sorunsuz olmuş ve politikalarımızın güvenilirliğini daha da artırmıştır.

5. TCMB, 2006 Ocak ayına kadar açık enflasyon hedeflemesine geçilmesini teminen ayrıntılı bir plan açıklamıştır. Enflasyonun şimdiden tek haneli seviyelere gerilemiş olması, azalmakta olan kamu borç yükü ve güçlendirilmiş finansal sistem dikkate alındığında; açık enflasyon hedeflemesine geçiş için doğru zamanın yaklaştığı düşünülmektedir. Planın ilk kısmı para politikası kararlarının zamanlamasına ilişkindir. Bu kapsamda 2001 yılı Mayıs ayında kurulan Para Politikası Kurulu'nun, düzenli olarak yapılan aylık toplantıları, 2005 yılı Ocak ayından itibaren her ay daha önceden ilan edilmiş bir tarihte gerçekleştirilmekte ve ilk safhada, Kurul kararları tavsiye niteliğinde bulunmaktadır. Her toplantıdan sonra, TCMB kararını açıklamakta ve enflasyon görünümü ile Para Politikası Kurulu'nun gündemini özetleyen bir rapor yayımlamaktadır. Para politikası kararları, 12 aylık geçiş dönemi süresince mevcut uygulamalar çerçevesinde alınmaya devam edilecektir. Yıl içerisinde, TCMB'nin geçişkenlik mekanizmasına ilişkin görüşleri açıklanacak ve çekirdek enflasyon göstergeleri oluşturulacaktır. Açık enflasyon hedeflemesine geçiş sürecindeki son aşamada, Para Politikası Kurulu, faiz oranlarının belirlenmesinde 2006 yılı başından itibaren tam yetkili olacak ve her toplantıdan sonra, Kurul tutanaklarının bir özeti yayımlanacaktır. Program koşulsallığı açısından ise, Kurul'un 2006 yılı başlarında faiz oranlarının belirlenmesinde tam yetkili olmasından sonra, para tabanı ve net iç varlıklara ilişkin hedefler, enflasyona ilişkin istisari çerçeve ile değiştirilecektir.

6. TCMB'nin, program süresince dalgalı kur rejimi çerçevesinde hareket ederken net uluslararası rezervlerini de güçlendirmesi planlanmaktadır (Ek E). TCMB, 2005 yılı için belirlenen sabit günlük asgari alım tutarlı döviz alım ihalelerine yeniden başlamıştır. Günlük asgari döviz alım tutarları, önceden 15 milyon ABD Dolarına sabitlenmiş ve ihaleleri kazanacak bankalara, ortalama fiyat üzerinden TCMB'ye ilave döviz satabilme imkanı tanımıştır. İhale mekanizmasını daha tahmin edilebilir kılmak için, günlük asgari döviz alım tutarlarında yıl boyunca değişikliğe gidilmeyecek; ancak, aşırılık görülen durumlarda ihalelerin geçici olarak durdurulmasına imkan tanıyan düzenlemelere yer verilecektir. Ayrıca, TCMB, döviz kurlarındaki aşırı oynaklıkları engelleyebilmek amacıyla, sermaye girişlerine yönelik olarak bu yılın Ocak ve Mart aylarında yapmış olduğu gibi, ihale mekanizmasının dışında çok kısıtlı ihtiyarî müdahale hakkını saklı tutacaktır.

C. Kamu Maliyesi Politikaları

Program hedefleri

7. Yeni program yüksek seviyede faiz dışı fazla üretilmesi suretiyle borcun azaltılması üzerine odaklanmaya devam etmektedir. Yüksek faiz dışı fazla, kamu borcunun azaltılmasına ve faiz oranlarının düşürülmesine yardım etmiş ve finansal piyasalara,

politika kararlılığımıza ilişkin açık bir mesaj iletmiştir. Yeni program kapsamında, söz konusu başarılı stratejiye devam edilecek ve net borç oranı GSMH'nin % 10'u civarında azaltılacaktır.

8. **Yeni program, aynı zamanda mali uyumun sürdürülebilirliğini ve ekonomi üzerinde yarattığı etkinin güçlendirilmesini temin etmek amacıyla bütçenin kompozisyonunu ve kalitesini geliştirecektir.** Yüksek vergi oranlarından, bozucu etkileri olan vergi araçlarından ve bir defaya mahsus tedbirlerden mümkün olduğunca kaçınabilmek amacıyla vergi tabanı genişletilecek ve vergi idaresi iyileştirilecektir. Bir yandan bütçenin esnekliğini geliştirmek amacıyla sosyal güvenlik ve kamu sektörü reformları hayata geçirilirken, diğer yandan sağlık ve eğitim harcamalarının verimliliği artırılacaktır. Aynı zamanda, harcama yönetimi ve kamu maliyesi politikasının şeffaflığı daha da güçlendirilecektir.

2004 yılında kamu maliyesi performansı

9. **Güçlü büyüme ve yüksek seviyedeki gelirlerin etkisi ile 2004 yılında kamu maliyesi performansı program hedeflerinin üzerinde gerçekleşmiştir.** Harcamalar bütçe hedefleri doğrultusunda gerçekleştirilirken, özellikle kurumlar vergisi ve katma değer vergisi tahsilatları güçlü bir seyir izlemiştir. Konsolide bütçenin dışında ise sosyal güvenlik kuruluşlarının pozisyonundaki küçük oranlı sapma, artan uluslararası petrol fiyatları ve programın üzerindeki tahıl alımlarına rağmen KİTlerin daha yüksek faiz dışı fazla vermesiyle telafi edilmiş ve konsolide bütçe dışındaki kamu maliyesi performansı da güçlü bir seyir izlemiştir. Özet olarak, 2004 yılı faiz dışı fazlası GSMH'nin % 7'si civarına ulaşmıştır. Hem konsolide kamu sektörü için GSMH'nin % 6.5'i oranındaki hedef, hem de konsolide bütçe için GSMH'nin % 5'i oranındaki hedef aşılmıştır.

10. **2004 yılının dördüncü çeyreğinde, 2005 yılında daha güçlü bir gelir tabanı oluşturmayı ve cari işlemler açığını hedefleyen bir dizi iyi odaklanmış tedbir yürürlüğe konmuştur.** Bu tedbirler, motorlu taşıtlara ilişkin daha yüksek maktu vergilerin yanı sıra, petrol ürünleri ve doğal gaz fiyatlarındaki ayarlamaları içermektedir. 2005 yılında, maktu vergiler ve KİT fiyatları 2005 yılı program varsayımlarıyla uyumlu olacaktır (Yapısal Kriter).

2005 yılı bütçe çerçevesi

11. **2005 bütçesi, konsolide kamu sektörü için GSMH'nin % 6,5'i oranında bir faiz dışı fazlayı hedeflemektedir (konsolide bütçe için % 5) (Ek F).** Faiz oranlarının giderek düşmesiyle birlikte, kamu sektörü genel açığının 2004 yılında %6'nın üzerindeki seviyesinden 2005 yılında yaklaşık % 4,5'ler seviyesine inmesi beklenmektedir (Ek F). Bütçe, Aralık ayında Meclis tarafından onaylanmış olup, gelir ve harcamaların kompozisyonunu iyileştirecek belli başlı ilk adımları içermektedir:

- Harcamalar tarafında, kaynaklar kamu yatırımları ve bilimsel araştırmalara yönelik harcamalara kaydırılmaktadır. Bu gelişme, temel altyapı projeleri ve sosyal projelere ilişkin olarak önemli bir mesafe kat edilmesini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda ikili ve çok taraflı dış finansman kaynaklarından daha fazla kullanım yapılmasına imkan tanıyacaktır. Sosyal güvenlik harcamaları, ilaç ve diğer tıbbi malzeme giderlerinde son yıllarda görülen hızlı artışın önünün kesilmesi suretiyle kontrol altına alınacaktır. Bu konudaki tedbirler, ilaç ve tıbbi hizmetler için daha düşük tedarik fiyatları uygulanmasını içermektedir. Programın kamu maliyesi

hedeflerinin tutturulmasını sağlamaya yardımcı olmak amacıyla, yeni programda üç sosyal güvenlik kuruluşunun birleştirilmiş dengesinin çeyrekler itibariyle ve gösterge niteliğinde izlenmesine de yer verilmiştir (Ek F).

- Bütçe, gelir vergisinin en yüksek oranının yanı sıra, kurumlar vergisi oranını da azaltmaktadır. 2005 yılında gelirler, yapılan projeksiyonları aştığı takdirde, finansal aracılık vergilerinin düşürülmesi de dikkate alınacaktır. Böylece, küçük bir gelir kaybı karşılığında bankacılık sisteminin aracılık faaliyetlerinin ağırlık kazanması teşvik edilmiş olacaktır.

Gerekli olduğu takdirde, 2005 yılı kamu maliyesi hedeflerine ulaşmak amacıyla ilave gelir ve harcama tedbirleri alınacaktır. Bu kapsamda, beklenenin üzerinde gerçekleşen gelirler, 2005 yılı bütçe hedeflerine ulaşılmasını sağlamaya ve cari işlemler açığı üzerindeki baskıları azaltmaya yardım edecek ek bir unsur olarak harcanmadan muhafaza edilmeye devam edilecektir.

Orta vadeli bütçe çerçevesi

12. **Program süresince, borç ve faiz oranlarının düşürülmesini desteklemek amacıyla, GSMH'nın %6,5'i oranındaki faiz dışı fazla hedefinin korunması amaçlanmaktadır.** Bu çerçeve içinde, özellikle cari harcamalar, sosyal güvenlik kuruluşlarına, KİT'lere ve diğer kurumlara yapılan transferler ve sübvansiyonların rasyonelleştirilmesi suretiyle, harcama kompozisyonunun iyileştirilmesine çalışılacaktır. Vergi politikasında yapılacak değişiklikler faiz dışı fazla hedefiyle uyumlu olacak, diğer yandan da ekonomide önemli yer tutan kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasını sağlayacak güçlendirilmiş vergi idaresi daha yüksek gelir tahsilatının yolunu açacaktır. Bu tedbirler neticesinde, kamu sektörü genel açığının 2007 yılına kadar sıfıra yaklaşması beklenmektedir.

D. Yapısal Kamu Maliyesi Reformları

13. **Yeni program halihazırdaki programın kamu maliyesine ilişkin yapısal reformları uygulamadaki başarısını daha ileriye götürecektir.** Geçtiğimiz iki yıl zarfında, bütçenin şeffaflığı ve vergi sistemine ilişkin önemli ilerlemeler kaydedilmiş ve sosyal güvenlik ile vergi idaresi alanlarında reformlar yürürlüğe konmuştur. Söz konusu reformların uygulanmasına devam edilmesi, Türkiye'nin kamu finansmanı dengelerini tamamen sürdürülebilir bir seviyeye çıkarmak ve mali kurumlarını Avrupa Birliği'ndeki kurumların seviyesine getirmek açısından önem taşımaktadır.

14. **Kamu maliyesinde kalıcı iyileşme sağlamayı hedefleyen reform çabalarının temel unsuru, bütçe dengelerini korumaya yönelik kısa vadeli tedbirler ile desteklenen geniş kapsamlı bir sosyal güvenlik reformudur.** Reform yapılmaması halinde, demografik eğilimler ile teknolojik ilerlemelerin tedavi giderlerine getireceği ilave maliyetler, özellikle uzun dönemde basiretli kamu maliyesi politikalarının sürdürülmesini oldukça zorlaştıracaktır. Kapsamlı bir istişare sürecini takiben, üç reform kanunundan oluşan bir paket hazırlanmıştır. Emeklilik ve sağlık reformuna ilişkin kanun taslağı, bir yandan emekli aylığı hesaplama formülünü tüm meslek grupları arasında uyumlaştırırken diğer taraftan parametrik

değişiklikler getirmekte ve ilave maliyetleri geniş ölçüde sağlıkta dönüşüm programı altındaki tedbirlerle dengelenecek genel sağlık sigortası uygulamasını tesis etmektedir. Reform, mevcut parçalı sistemi birleştirilmiş tek emeklilik fonu ve birleştirilmiş tek sağlık fonu olacak şekilde yeniden yapılandırmaktadır. Sosyal yardıma ilişkin yasa mevcut programlardaki çoklu yapıyı konsolide etmektedir. Nihai olarak, sosyal güvenlik reformuna ilişkin idari yapılanma yasası emeklilik, sağlık ve sosyal yardım programlarının idari yapısını birleştirmektedir. Sosyal güvenlik reformunun uzun dönemde tasarruf sağlamaya odaklanmış olmasından hareketle, üç sosyal güvenlik kuruluşunun (SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı) genel dengesine (transferlerden önce) program süresince 2004 yılındaki seviyesi olan GSMH'nin %4,5'i oranında bir tavan getirilerek kısa dönemdeki baskılara karşı önlem alınmaktadır (Gösterge Niteliğinde Hedef).

15. Emeklilik reformu, emeklilik sisteminin açığının uzun vadede GSMH'nin %1'inin altına indirilmesini amaçlamaktadır. Öngörülen tasarruflar, tüm emeklilik aylıklarını çalışma hayatı boyunca elde edilen kazançlar bazına oturtan birleştirilmiş emeklilik aylığı formülünün kullanılması, ana emeklilik parametrelerinin değiştirilmesi, prim tabanının genişletilmesi ve kanuni emeklilik yaşının uzayan yaşam süresine göre ayarlanması ile sağlanacaktır. Yıllık olarak sağlanacak tasarrufların, zaman içerisinde aşamalı olarak artması ve tasarruf miktarının 10 yıllık bir sürede GSMH'nin %1'i civarına ulaşması beklenmektedir. Emeklilik reformuna ilişkin kanun taslağı, TBMM'ye sunulmuştur (Ön Koşul). Emeklilik reformuna ilişkin kanunun Haziran ayı sonuna kadar TBMM'den geçmesi beklenmektedir (Yapısal Performans Kriteri). Sosyal güvenlik reformuna ilişkin idari yapılanma kanununun da 2005 yılı Haziran ayı sonuna kadar geçmesi beklenmektedir (Yapısal Kriter).

16. 2006 yılından itibaren genel sağlık sigortası uygulamasına başlanması tasarlanmaktadır. Geçiş sebebiyle ortaya çıkacak başlangıç maliyetleri olmasına rağmen, hastanelerin yeniden yapılandırılması ve temel sağlık hizmetlerine yeniden odaklanması gibi reformlar dahil olmak üzere, genel sağlık sigortası ile bağlantılı sektörel reformların orta vadede sistemin maliyetlerini reform olmaksızın ortaya çıkacak bazı senaryonun altına indirmesi amaçlanmaktadır. İlaç harcamalarındaki artışı azaltmaya yönelik olarak 2005 yılı için aldığımız tedbirler genel sağlık sigortasının getireceği ilave maliyetleri, daha büyük çerçevede ise sağlık harcamalarındaki artışı düşürmeye yönelik çabalarımız için kritik bir başlangıç olacaktır. Sağlık sektöründeki reformların getirebileceği olası ilave maliyet için, ihtiyaç duyulduğu takdirde telafi edici mali tedbirler alınacaktır. Sağlık reformu kanununun kabul edilmesini müteakiben, sağlık harcamalarını izlemek ve orta vadeli eğilimleri değerlendirmek amacıyla sayısal bir çerçeve geliştirilecektir (2005 yılı Eylül ayı sonu için Kriter). Bu çerçeve, sağlık harcamalarının kontrol altında tutulmasını ve bu harcamaların reform uygulaması sonrasında yönelik temel harcama projeksiyonuna uyumlu olarak hareket etmesini sağlayacaktır.

17. Bütçe harcamalarındaki katılığı azaltmak ve kamu hizmetlerinin kalitesini artırmak amaçlı diğer harcama politikası reformları da başlatılmaktadır. Bu yıl orta vadeli harcama önceliklerini ayrıntılı olarak belirlemek amacıyla kamu harcamalarının kapsamlı bir şekilde gözden geçirilmesi için Dünya Bankası ile çalışmaya başlanmıştır. Kamu harcamalarının gözden geçirilmesi kamu sektörü istihdamında, sağlık, eğitim, tarım ve yatırımlarda verimlilik artışlarını hedefleyecektir. Personel giderleri, temel harcamalar içerisinde Avrupa Birliği ülkelerinde olduğundan çok daha büyük bir pay almaktadır. Ayrıca kamu istihdam politikaları; çok karmaşık maaş ve ücret sınıflandırmaları, dar bir yelpazedeki ücret farklılıkları ve orta vadeli planlamayı engelleyen sözleşmelere dayanmaktadır. Bu sorunların ele alınabilmesi için, kamu sektörü ücret ve istihdam yapısının kapsamlı gözden geçirilmesi çalışması başlatılmıştır ve bu çalışma yıl sonuna kadar tamamlanacaktır (Yapısal Kriter). Kamu İktisadi Teşebbüslerine yeni personel alımını kat'i şekilde kısıtlayan

politikamız da sürdürülecektir. Atıl istihdamın giderilmesinde belirlenen hedefleri aşan işletmeler ile uzman kadrolara ilişkin sınırlı istisnalar hariç her bir işletmede bir önceki yılda işten ayrılanların en fazla %10'u kadar yeni personel alımı yapılabilecektir (Yapısal Kriter).

18. Verimliliğin arttırılması, kayıt dışı ekonomide kalmaya yönelik özendirici unsurların azaltılması ve faiz oranlarının ve finansal aracılık hizmetlerinden alınan vergi gelirlerinin düşmesiyle vergi gelirlerinde beklenen yapısal daralmanın telafi edilebilmesi açısından ilave vergi reformları son derece önemlidir :

- Kapsam ve uyumun iyileştirilmesi ve gelirlerin artırılması amacıyla, **gelir vergisini** reforma tabi tutacak yasa 2005 yılı Eylül ayına kadar Meclis'e sunulacaktır (Yapısal Kriter). Özellikle, gelir vergisi tabanının genişletilmesi, ücret ve ücret dışı tarifelerin birleştirilmesi, gelir dilimi sayısının azaltılması ile vergi mükellefleri ve gelir idaresinin üzerindeki uyum yükünü azaltmak için gider indirimi sisteminin yeniden şekillendirilmesi öngörülmektedir.
- AB direktifleri ile uyumlu bir şekilde, özel sağlık ve eğitim hizmetleri ile dar bir yelpazedeki gıda kalemlerini kapsayan düşük oranlı **KDV** uygulaması 2005 yılında başlatılmıştır. Bunun dışında, program dönemi boyunca KDV oranları veya kapsamının değiştirilmesi tasarlanmamaktadır.
- **Kurumlar vergisi** rejimi, basitleştirme, verimlilik artışı sağlanması ve vergi tabanının genişletilmesi amacıyla 2005 yılının Eylül ayına kadar gözden geçirilecektir. Burada hedefimiz, kurumlar vergisini AB uygulamalarıyla daha fazla uyumlu hale getirmektir.
- **Finansal aracılık hizmetlerinden alınan vergiler**, program döneminde aşamalı olarak kaldırılacaktır. Banka Sigorta Muameleleri Vergisi'nin (BSMV) 2006 yılına kadar ve koşullar elverdiği takdirde, Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) kesintisinin de program dönemi içerisinde kaldırılması tasarlanmaktadır.
- Son olarak, sistemdeki bozuklukları azaltmak ve finansal enstrümanlar arasındaki vergilendirmeyi uyumlaştırmak amacıyla gerçek kişilerin diğer menkul kıymetler ve kamu menkul kıymetlerinden, banka mevduatlarından ve diğer finansal varlıklardan elde ettikleri kazançlar için tek bir vergi oranı 2006 yılından itibaren uygulanmaya başlanacaktır.

19. Program kapsamında bir ön koşul olan, vergi idaresinin yeniden yapılandırılması ve güçlendirilmesine yönelik yasa TBMM tarafından onaylanmıştır. Yasa ile Gelir İdaresi, Maliye Bakanlığı altında yarı-otonom bir birim olarak kurulmakta, fonksiyonel bazda ve yerel vergi dairelerini doğrudan kontrol altına alacak şekilde yapılandırılmaktadır. Vergi politikası sorumluluğu, yeni Gelir İdaresi'nin vergi idaresine odaklanmasına imkan tanımak üzere Maliye Bakanlığı'nda kalacaktır. Ayrıca, Gelir İdaresi 2005 yılı sonuna kadar büyük vergi mükellefleri birimini kuracaktır (Yapısal Kriter). Gelir İdaresi'nin 2006 yılında sosyal güvenlik primlerinin tahsilatında daha fazla rol üstlenmesi beklenmektedir. Vergi denetimi hizmetlerinin iyileştirilmesi için imkanların gözden geçirilmesine de devam edilecektir. Orta vadede, denetim görevlilerinin sayısı Gelirler Genel Müdürlüğü personeli sayısının %5'i seviyesinden uluslararası standart olan %20'ye veya daha yüksek bir seviyeye çıkartılacaktır. Bir önceki programda da yer aldığı üzere, kamu kesimi alacakları için af getirilmesi uygulamasından kaçınılmaya devam edilecektir (Sürekli Yapısal Performans Kriteri).

20. **Kamu Mali Yönetim ve Kontrol (KMYK) Kanunu 2006 yılına kadar tam olarak yürürlüğe girecek olup harcama yönetiminde daha fazla iyileştirme için bir çerçeve sağlayacaktır.** Uygulamanın kritik olacağı iki alan, orta vadeli ve performansa dayalı bütçeleme ile belediyeler ve iller düzeyinde geliştirilmiş mali hesap verebilirliktir. İkincil yasal düzenlemeler Eylül 2005 sonuna kadar yürürlüğe girmiş olacaktır (Yapısal Kriter). Bu alanların yanısıra denetim ve kontrol, bütçe hazırlama ve uygulama, borç ve nakit yönetimi ve Hazine işlemleri ve kapsamı konularındaki ana hususların tespitine yardımcı olmak amacıyla mali politikalarda şeffaflık konusunda güncellenmiş bir Standart ve Kodların İzlenmesi Raporu (ROSC) hazırlanması talep edilmiştir.

21. **Hükümet bütçe disiplini ve şeffaflığı da ön planda tutan yasal bir çerçeve dahilinde daha ileri seviyede yerinden yönetim yönündeki kararlılığını sürdürmektedir.** İl özel idareleri ve belediyelerin yeni harcama yetkilerinin, yerel gelir enstrümanları ve gelir yaratma kapasiteleri ile yeterince uyumlu olmasını ve gelir paylaşımında istikrarlı ve şeffaf bir sistemle desteklenmesini sağlayacak yasa taslağı TBMM'ye sunulacaktır. Yerel yönetimlerle ilgili yeni kanunlar, il özel idareleri ve belediyelere sıkı borçlanma ve borç miktarı sınırları getirecektir. İl özel idareleri ve belediyelerin borç stoğu yıllık gelirlerini aşmayacak şekilde, Büyükşehir Belediyeleri'nin borç stoğu ise yıllık gelirlerinin 1.5 katı ile sınırlandırılacaktır. Bütün yerel yönetimlerin, yıllık gelirlerinin %10'unu aşan yeni iç borçlanmaları merkezi hükümetin iznini gerektirecektir. Bu sınırlar program dönemi boyunca yakından takip edilecek ve gerektiğinde sıkılaştırılacaktır. 2005 yılı Eylül ayı sonuna kadar, yerel yönetimlerin kontrolündeki işletmeler dahil olmak üzere, belediyeler ve büyükşehir belediyelerinin borç düzeyine ilişkin kapsamlı bir rapor tamamlanacak ve yayımlanacaktır. Belediyeler ve büyükşehir belediyelerinin gecikmiş borçları, geri ödeme kabiliyetine bakılarak her bir borçlu bazında tek tek ele alınmaya devam edilecek ve nihai uzlaşmalar kamuoyuna duyurulacaktır. Belediyelerin borç geri ödemeleri genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılacak paylardan yapılacak kesintilerle güvence altına alınacaktır.

22. **Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nde kurumsal yönetişimin güçlendirilmesine yönelik düzenlemeler mali şeffaflığı daha da arttıracaktır.** Kurumsal yönetişime ilişkin yasal düzenleme, performans hedeflerini, hesap verebilirlik ve bilgi verme gerekliliklerini, bütçeleme ve planlama düzenlemelerini, satın alma şartlarını ve dış denetimlere ilişkin hükümleri kapsayacaktır. Bu konudaki düzenlemelerin 2005 yılı Eylül ayı sonuna kadar TBMM'ye sunulması beklenmektedir (Yapısal Kriter).

E. Borç Yönetimi

23. **Borç yönetimine ilişkin strateji kamu borcunun kırılabilirliğini daha da azaltacaktır. (Ek H ve I).** Yeni gerçekleştirilecek iç borçlanmanın vade yapısını daha da uzatmak ve Hazine'nin nakit pozisyonunu artırmak suretiyle kamu borç stoğunun çevrilmesi riskinin azaltılması planlanmaktadır. 2004 yılı Ekim ayında, vadesi, daha önce ihraç edilmiş benzer tahvillerden önemli ölçüde daha uzun olan 3 yıl vadeli Türk Lirası cinsinden sabit kupon ödemeli bir devlet tahvili başarıyla ihraç edilmiştir. Bu ihracı, Şubat ayında gerçekleştirilen 5 yıl vadeli bir tahvil ihracı izlemiştir. Önümüzdeki dönemde de TL cinsinden devlet tahvillerinin getiri eğrisini daha da uzatmak ve bu tür araçlara yönelik daha likit bir piyasa oluşturmak amacıyla piyasa koşulları izin verdiği ölçüde benzer ihraçların yapılması planlanmaktadır. Bu durum, sadece borç yönetimini kolaylaştırmayacak, finansal aracı kuruluşlara faiz ve likidite risklerini daha iyi yönetme imkanı vererek sermaye piyasasının geliştirilmesine de katkı sağlayacaktır. Son olarak, devlet tahvillerindeki yatırımcı tabanını genişletmeye yönelik çabalar devam edecektir. Bu doğrultuda emeklilik ve sigorta fonlarının,

şirketlerin, bireysel ve yabancı yatırımcıların devlet tahvillerine olan taleplerini artırmanın yolları aranacaktır.

24. Hazine bünyesindeki yatırımcılarla ilişkiler birimi güçlendirilerek piyasalarla olan iletişim geliştirilecektir. Güçlendirilmiş (etkin bir internet sayfası ile desteklenen) yatırımcılarla ilişkiler birimi piyasa katılımcıları ile olan diyalogumuzun ve bilgi alışverişimizin geliştirilmesine yardım ederek yabancı kaynak akımlarının istikrarına katkı sağlayacaktır. Bu birim, hükümetin makroekonomik hedef ve politikalarına (hukuki çerçeve v.s.) yönelik genel bilgi sağlamak yanında, güncel tahminler, finansman planlarına ilişkin görüşler ve yatırımcıların özellikle ilgilendiği ülkenin borçlanma ve yatırım araçlarıyla ilgili konulardaki diğer gelişmelere ilişkin bilgi de sağlayacaktır.

F. Finansal Sektör Reformu

25. Son yıllarda gerçekleştirilen reformlar bankacılık sektörünün düzenleyici çerçevesini uluslararası standartlara yaklaştırmıştır. Kamu bankalarına sermaye desteği sağlanırken bu bankalar yeniden yapılandırılmış, ayrıca özel bankaların karlılık durumları iyileşmiştir. Yeni program, varlıkların çözüme kavuşturulması sürecini hızlandırmak, kamu bankalarındaki yeniden yapılandırmayı sürdürmek ve söz konusu bankaları nihai olarak özelleştirmeye hazırlamak ve kanuni çerçeve ve denetim sistemindeki kalan kırılganlıkları azaltmak suretiyle daha evvel gerçekleştirilen reformlar üzerine aşama kaydedecektir. Reform planlarımıza katkı sağlamak üzere, Fon ve Dünya Bankası'ndan 2006 yılının başında Finansal Sektörü Değerlendirme Programı'nın başlatılması talep olunmaktadır.

26. Aşağıda belirtilen hususları içeren yeni bir Bankacılık Kanunu Tasarısı Taslağı TBMM'ye sunulmuş olup (Ön Koşul), taslağın Haziran ayı sonuna kadar TBMM'den geçmesi (Yapısal Performans Kriteri) beklenmektedir. Taslak düzenleme yasal çerçeveyi AB standartları ile çok daha uyumlu hale getirecektir. Yeni kanun özellikle aşağıdaki konularda bankacılığın denetleme ve düzenlenmesini geliştirecektir: (i) banka sahipliğine ilişkin uygunluk kriterleri; (ii) BDDK'nın gözetimden sorumlu meslek personelinin ve diğer uzmanları da denetim sürecine dahil etmesine imkan tanıyacak şekilde yerinde denetim ; (iii) imtiyazlı koşullar ve özel onay şartlarıyla kredi açılmaması gibi ihtiyati güvenceler getirmek suretiyle kredi kuruluşunun dahil olduğu risk grubuna açılacak krediler; (iv) BDDK ve TMSF kurul üyeleri ile personelinin görevlerini yerine getirirken gerçekleştirdikleri iyi niyetli eylemler için hukuki olarak korunmaları; (v) BDDK ve TMSF arasındaki yetki ve sorumluluk paylaşımının daha iyi tanımlanması ve söz konusu kuruluşlar arasında etkin koordinasyonun sağlanması; ve (vi) TMSF'ye, mevduat sigorta primlerini BDDK, TCMB ve Hazine Müsteşarlığı ile koordineli bir şekilde belirleme yetkisi verilmesi. BDDK ve TMSF'nin operasyonel ve mali bağımsızlığı yeni Bankacılık Kanunu ve ilgili diğer yasal düzenlemelerde korunacaktır. Kanun kapsamındaki uygulama yönetmelikleri Haziran 2006 sonuna kadar tamamlanacaktır (Yapısal Kriter).

27. BDDK'nın denetimi daha da güçlendirilerek uluslararası en iyi uygulamalara yakınlaştırılacaktır. BDDK, İmar Bankası olayından hareketle bankacılık sektörünün gözetimi ve denetimine ilişkin olarak yapılan çalışmanın bulgularını dikkate alarak, kurumun organizasyon yapısını güçlendirmeye, yerinde ve uzaktan denetim faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlamaya ve personelinin etkinliğini artırmaya yönelik olarak oluşturacağı bir tedbirler listesini bir uygulama takvimiyle birlikte Eylül 2005 sonuna kadar yayımlayacaktır (Yapısal Kriter).

28. Finansal piyasaların denetiminin daha konsolidasyonunun geliştirilmesi planlanmaktadır. Banka-dışı finansal kuruluşların düzenleme ve denetim sorumluluğu yeni Bankacılık Kanunu Tasarısı yasalastığında Hazine Müsteşarlığı'ndan BDDK'ya devredilecektir. Diğer taraftan, Türkiye'de mevcut finansal sektör denetiminin entegre bir yapıya kavuşturulması ihtiyacını değerlendirmek üzere bir komite oluşturulacaktır. Komitenin bulgularını 2006 Mart sonuna kadar sunması beklenmektedir (Yapısal Kriter).

29. Kamu bankalarının yeniden yapılandırılması ve özelleştirilmesi hususlarını gelecek üç yıl içerisinde nihai bir aşamaya getirmek hususundaki kararlılığımız devam etmektedir. Kamu bankalarının yeniden yapılandırılması ve rasyonelleştirilmesinde önemli bir ilerleme kaydedilmiş olmakla birlikte, ellerindeki büyük miktarda devlet iç borçlanma senetleri ve taşradaki yaygın şube ağları bu bankaların özelleştirilmesini güçleştiren unsurlar olmuştur. Her bir banka için spesifik stratejiler hazırlanmakta olup, bu stratejiler hem hükümet hem de kamu bankalarının yönetim kurulları tarafından 2005 yılı Haziran ayı sonuna kadar kabul edilecektir (Yapısal Kriter). Bu kapsamda hükümet, bankacılık sisteminde etkinlik ve rekabeti temin etmeye yönelik bir ortamı oluşturmaya kararlıdır. Bu çabanın bir parçası olarak 2005 yılı Haziran ayı sonuna kadar kamu bankalarına özgü imtiyaz ve yükümlülüklerin aşamalı olarak kaldırılmasına yönelik bir takvim hazırlanacaktır (Yapısal Kriter).

30. Her bir banka için spesifik stratejilerin kabul edilmesine hazırlık yapılması çerçevesinde birtakım ara adımlar atılmış ve ilave önlemler planlanmıştır:

- **Pamukbank'ın Halk Bankası** ile entegrasyonu 17 Kasım 2004 tarihinde tamamlanmıştır.
- 12 Nisan tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, **Ziraat** ve **Halk** Bankaları, üyelerinin icracı görevleri bulunmayan ayrı yönetim kurullarına kavuşturulmuştur (Ön Koşul). Söz konusu bankalar ellerinde bulunan devlet iç borçlanma senetlerinin azaltılmasına ilişkin fizibilite değerlendirmesi de dahil olmak üzere bilançolarını yeniden yapılandırmaya yönelik planlar oluşturmaktadır. Uygulamaya yönelik takvim stratejik planlarda yer alacaktır. Bu bankalar, stratejik planları kabul edilene kadar bilanço büyüklüğünü artırmayacak ve kredi verme işlemlerinde ihtiyatlı davranacaktır.
- Amacımız, **Ziraat Bankası** ve **Halk Bankası** yönetimlerinin gerekli uzmanlığa sahip olmaları ve yeniden yapılandırma ve özelleştirme planlarının uygulanmasında yetkili ve sorumlu kılınmalarının temin edilmesidir.
- **Vakıfbank'a** ilişkin olarak ise, bankanın genel kurulu bankanın yeniden yapılandırılmasına ve bankadaki özel sektör katılımının artırılmasına yönelik bir planı 1 Nisan 2005 tarihinde kabul etmiştir. Vakıfbank'ın, bankadaki özel sektör payını artırmaya ve sermaye tabanını genişletmeye yönelik ilk halka arzı 2005 sonuna kadar yapılacaktır (Yapısal Kriter).

31. TMSF tarafından önceden devralınan bankalardaki tahsili gecikmiş alacakların çözüme kavuşturulması süreci hızlandırılacaktır. TMSF, bu amaca yönelik olarak, varlıklardan elde edilecek tahsilatın çoğunun 2007 yılı sonundan önce tamamlanmasını öngören bir plan hazırlamış ve yayımlamış olup, hükümet belirli varlıkların satışını zorlaştıran hukuki engelleri ortadan kaldırmaktadır. Stratejinin yayımlanması ile programa ilişkin bir ön koşul yerine getirilmiştir. TMSF yaklaşık 6.2 milyar ABD Doları tutarında tahsilat

yapılabileceğini tahmin etmektedir. TMSF, tahsilatların yaklaşık %90'ının (5.5 milyar ABD Doları) 2007 sonundan önce tamamlanmasını beklemektedir. Stratejinin temel unsurları şunlardır:

- Devralınan bankaların eski sahiplerinin on bir tanesiyle TMSF'ye olan borçların nasıl ödeneceğine ilişkin protokoller halihazırda imzalanmış bulunmaktadır. Temerrüt durumunda TMSF vakit kaybetmeksizin ilgili süreci başlatacaktır.
- Devralınmış bankalara ilişkin devam eden tüm temerrüt durumlarında, banka sahipleri hakkında yasal süreçler 2005 yılında işletilecektir.
- İlk alacak satış ihalesi başarılı bir şekilde sonuçlanan TMSF, bankanın dahil olduğu risk grubuna açılan krediler dışındaki kalan tüm alacaklarını ihaleler vasıtasıyla 2005 yılı sonuna kadar satışa sunacaktır (Yapısal Kriter). Bu kategorideki kredilerin nominal değeri toplam olarak yaklaşık 1 milyar ABD Dolarıdır. TMSF, ihale planlarının detaylarını kamuoyuna duyurmuştur.
- TMSF şirketlerdeki hisselerini ve devraldığı diğer varlıkları rekabetçi ihale yöntemiyle 2007 yılı sonuna kadar elinden çıkaracaktır. Bu strateji aynı zamanda varlıkların satılmasıyla birlikte TMSF'nin operasyonel yeniden yapılandırılması sürecini de içerecektir. Bayındırbank'ın çözüme kavuşturulması 2007 yılı sonuna kadar tamamlanacaktır.
- Hazine Müsteşarlığı bankacılık sisteminin yeniden yapılandırılmasının maliyetinden kaynaklanan TMSF'den olan alacaklarını 2005 yılı Eylül ayının sonuna kadar çözüme kavuşturacaktır.

G. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi

32. Orta vadeli büyüme ve istihdam beklentilerini daha da iyileştirmek amacıyla yatırım ortamını geliştirmeye ve doğrudan yabancı yatırımları artırmaya yönelik bir dizi tedbir alınmaktadır. Bu kapsamda, özelleştirmenin hızlandırılması, idari işlemlerin kolaylaştırılması, yargı sisteminin verimliliğinin artırılması ve Avrupa Birliği standart ve düzenlemelerinin benimsenmesi üzerine odaklanılması suretiyle Yatırım Danışma Konseyi'nin tavsiyeleri doğrultusunda ilerlemeye devam edilecektir. Kamu hizmetlerinin verimliliğini ve şeffaflığını artırmak ve gerekli izin ve onayların alınmasına ilişkin başvuru işlemleri ile diğer işlemleri rasyonelleştirmek amacıyla temel alanlarda çeşitli yasal değişiklikler yapılmıştır.

- Bu konudaki temel gelişme, şirket kurmak için gerekli olan sürenin bir haftadan daha kısa bir süreye düşürülmesi ve bir çok durumda bu sürenin - OECD ülkeleri ortalamasının oldukça altında - bir günden daha kısa hale getirilmesidir. Minimum sermaye şartı kaldırılmış olup, çevresel etki değerlendirmesinin alınma süresi ciddi şekilde kısaltılarak 6-7 aydan 33 güne indirilmiştir.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan kuruluş ve işletme belgesi alınmasına ilişkin işlemlerin kolaylaştırılmasına yönelik düzenleme taslak halinde olup, bu düzenleme ile gerekli belge sayısı 18'den 3'e, onay almak için geçen süre ise azami 30 güne düşürülecektir.

- Sektörel izinlerin alınmasıyla ilgili tüm işlemleri tek bir müessesede toplayan bir sistemin oluşturulmasına yönelik yasal düzenleme hazırlanmıştır. Yeni sistem yatırımcılara tek bir kuruluş aracılığıyla başvurma imkanı sağlayarak kuruluş izni alma işlemlerini kolaylaştıracaktır. Yeni düzenleme ayrıca aynı belgenin birden fazla düzenlenmesini önleyecek ve bir çok iznin alınmasına ilişkin onay sürecini daha şeffaf hale getirecektir.
- Şirketler hukukunun Avrupa Birliği düzenlemeleriyle daha uyumlu hale getirilmesini teminen yeni Ticaret Kanunu hazırlanmaktadır.
- İşlem maliyetini düşürmek amacıyla gümrük kontrolleri ve ithalata ilişkin işlemler basitleştirilmiş olup, gümrük beyannameleriyle ilgili işlemlerde gittikçe artan bir biçimde otomasyon sistemine geçilmektedir. 2004 yılının ortaları itibariyle, ihracat beyannamelerinin %96'sı, ithalat beyannamelerinin ise %77'si 24 saat içinde işleme konulmuştur.

33. 2004 yılında kaydedilen olumlu gelişmeler sonrasında özelleştirme programımızın daha da ileri safhalara taşınması amaçlanmaktadır. 2004 yılında TEKEL'in Alkollü İçecekler Müessesesi'nin blok satışı ve Türk Hava Yolları'nın %23 nispetindeki kamu hissesinin halka arzı da dahil olmak üzere 30'un üzerinde kuruluşun özelleştirilmesi ile iyi bir başlangıç yapılmıştır. İleriye dönük olarak amacımız, diğer birkaç büyük kamu teşebbüsünü de mümkün olan en kısa süre içinde satış aşamasına getirmektir. Program kapsamında özelleştirme gelirlerine ilişkin olarak kapsamlı fakat gerçekçi hedefler belirlenmiştir (Gösterge Niteliğinde Hedef). Özellikle:

- Türk Telekom'un %55 oranındaki hissesinin satışına ilişkin özelleştirme süreci, 25 Kasım 2004'te başlatılmış olup, Ocak 2005 itibariyle 13 teklif sahibi önyeterliliği haiz bulunmuştur. Son teklif verme tarihi 31 Mayıs 2005'tir. Türk Telekom'un özelleştirilmesi özelleştirme programımızda bir dönüm noktasıdır ve hem işyerleri hem de bireysel tüketicilere olan maliyetleri düşürerek telekomünikasyon sektöründeki rekabetin daha da artmasına katkı sağlayacaktır.
- Mart 2005'te Tüpraş'ın yaklaşık %15'lik hissesi İMKB vasıtasıyla yatırım fonlarına satılarak 440 milyon ABD Doları gelir elde edilmiştir. 2005 yılında kalan %51'lik hissenin blok satış yöntemiyle satılması planlanmaktadır.
- Petkim'in %34,5'lik hissesinin halka arzına ilişkin süreç Nisan ayı ortasında tamamlanmış ve 288 milyon ABD Doları gelir sağlanmıştır.
- Erdemir'in %46'lık hissesinin blok satış yöntemiyle 2005 yılı içinde özelleştirilmesi planlanmaktadır.
- Son olarak, daha küçük bazı kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara ait gayrimenkullerin özelleştirilmesine devam edilecektir. Yılın tamamında 2004 yılında elde edilen özelleştirme gelirlerinin rahatça üzerine çıkılabileceğine inanılmaktadır.